

Yksilölliset koulutuspolut – kohderyhmälähtöistä kehittämistä Etelä-Pohjanmaalla

7.10.2025

Muuttuva työelämä edellyttää joustavampia koulutusratkaisuja

Vihreä siirtymä ja työelämän rakennemuutos näkyvät Etelä-Pohjanmaalla. Työmarkkinoille syntyy uusia osaamistarpeita, jotka liittyvät mm. ekologisuuteen, kiertotalouteen ja kestävään tuotantoon. Myös työelämän toimintatavat muuttuvat. Työntekijöiltä vaaditaan joustavuutta, valmiutta kouluttautua työelämän digitalisoituessa ja muun teknologian lisääntyessä (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2023). Samaan aikaan ammattiin opiskelevien – nuorten, työttömien, maahanmuuttajien ja työelämässä osaamistaan päivittävien aikuisten – koulutuspolut ovat usein pirstaleisia, eivätkä ne huomioi yksilöllisiä tarpeita riittävästi.

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on alkanut keväällä 2025 EU:n osarahoittama Etelä-Pohjanmaan nuoret tekijät: osaamisella ja tuella kiinni kestävään työelämään – KESTO- hanke. KESTO- hankkeen tavoitteena on rakentaa joustavia, yksilöllisiä koulutuspolkuja, jotka tukevat kohderyhmän (18–29- vuotiaat nuoret) osaamisen kehittymistä työtehtäviin, joissa korostuvat digitalisaatio sekä vihreän siirtymän elementit. Keskeisiä toimenpiteitä ovat kohderyhmän tavoittaminen sekä yksilöllisiä tarpeita huomioivien koulutuspolkujen kartoitus ja pilotoiminen yhteistyössä alueen oppilaitosten ja yritysten kanssa.

Matalan kynnyksen valmennusta vertaistuen avulla

Yhtenä toimenpiteenä hankkeessa on kohderyhmän tehokas tavoittaminen alueellisesti. Tavoitteena on lisätä tietoisuutta uudenlaisista koulutusmahdollisuuksista ja madaltaa osallistumiskynnystä erityisesti niille opiskelijoille, joille nykyiset opiskelutavat eivät ole syystä tai toisesta sopineet. Opiskelutapojen sopimattomuus on saattanut aiheuttaa opintojen keskeytymisiä tai estänyt kokonaan opiskelupaikan hakemista (Kinnunen & Kivinen, 2022). Näillä nuorilla taustalla on usein neuropsykiatrisia, mielenterveyden ja/ tai elämänhallinnan haasteita. Yhteiskunnallinen haaste onkin, miten ja millaisen kehityskulun kautta nuoret ikäluokat siirtyvät koulutukseen ja työelämään ja miten heitä voitaisiin paremmin tukea (Paananen ym., 2018, s. 115). Nuorten aikuisten pitkäaikaistyöttömyys ja kouluttamattomuus on ongelma, johon tarvitaan kokonaisvaltaisia ratkaisuja ja palvelujärjestelmän rakenteellisia muutoksia (Paananen ym., 2018, s. 126).

Hankkeessa toteutetaan jalkautuvaa, hakevaa toimintaa Etelä-Pohjanmaan alueella yhteistyössä toisen asteen oppilaitosten, työllisyyspalveluiden, Ohjaamoiden ja Moni-infon kanssa. Henkilökohtainen neuvonta ja ohjaus sekä laaja-alainen viestintä ovat keskiössä tavoiteltaessa etenkin niitä henkilöitä, jotka eivät ole aktiivisesti koulutusjärjestelmässä. Heille tarjotaan vertaistukea, valmennusta ja työpajoja opiskelu- ja työelämävalmiuksien parantamiseksi. Hankkeen työpaketeissa hyödynnetään kohderyhmän tarpeiden mukaisesti asiantuntijoita, kuten psykologin, uraohjaajan tai psykiatrisen sairaanhoitajan osaamista.

Alkukartoitus kohdentaa koulutustarjontaa aitoihin tarpeisiin

Hankkeen alussa keskitytään yksilöllisten koulutuspolkujen taustatyöhön. Kohderyhmän osaaminen, toiveet, tavoitteet ja mahdolliset oppimishaasteet kartoitetaan monipuolisesti ennen koulutusteemojen ja – sisältöjen määrittelyä.

Tietoa kerätään kyselyillä ja fokusryhmähaastatteluilla opiskelijoilta, opettajilta ja työnantajilta. Näin varmistetaan, että kehitetyt koulutusratkaisut perustuvat todellisiin tarpeisiin (Haapanen & Karjalainen, 2021).

Pohdintaa opiskelijoiden odotuksista ja kehittämistoiminnan rajoitteista

Hankkeen alussa tehdyn kyselyn tulokset osoittavat, että opiskelijat kaipaavat yhä merkittävästi kasvokkaista opetusta luokkahuoneympäristössä. Lisäksi opiskelijat nostavat esille toiveen saada enemmän henkilökohtaista ohjausta ja konkreettista tukea urasuunnitteluun sekä työllistymismahdollisuuksiin. Henkilökohtaisen vuorovaikutuksen ja perinteisen opetuksen merkitys ei ole kadonnut digitalisaation myötä, vaan opiskelijat arvostavat edelleen kohtaamisia ja käytännön apua opiskeluun.

KESTO-hankkeen toimenpiteet keskittyvät ensisijaisesti joustavien koulutuspolkujen kehittämiseen ja työelämälähtöisten opintojen rakentamiseen digitaalisten menetelmien avulla. Hankkeen toiminta ei mahdollista koulutusorganisaatioiden perustehtävään kuuluvaa perinteisten lähiopetusmallien kehittämistä tai ohjausresurssien merkittävää lisäämistä. Tämä asettaa haasteen koulutuksen kehittäjille: kuinka yhdistää opiskelijoiden aito tarve henkilökohtaiseen ohjaukseen ja kasvokkaiseen opetukseen joustavien ja työelämälähtöisten opiskelumuotojen kanssa.

Työelämäpedagogiikka ja opinnollistaminen – mahdollisuuksia opiskelun ja työelämän välillä

Työn opinnollistaminen on yksi tapa kehittää osaamista (Kotila ym., 2016, s.6). Opinnollistamisessa tutkinnossa edellytettävää osaamista hankitaan tekemällä työtä ja tämän myötä opiskelijoiden tyytyväisyys opintoihin lisääntyy, kiinnittyminen työelämään paranee ja korkeakoulusta työelämään siirtyminen helpottuu (Kotila ym., 2016, s. 5). Työelämäpedagogiikka ja siihen liittyvä opinnollistaminen avaavat konkreettisia mahdollisuuksia tehdä oppimisesta mielekkäämpää ja käytännönläheisempää työelämän muutosten edellyttämällä tavalla. Näillä menetelmillä opiskelu voidaan kytkeä suoraan työelämän tarpeisiin, esimerkiksi suorittamalla tutkinnon osia työpaikoilla, työtehtävien yhteydessä (Järvensivu ym. 2020).

Virtasen ja Tynjälän (2019) mukaan opinnollistamisesta hyötyvät sekä opiskelijat että työnantajat.

Hyödyt opiskelijalle:

- Pääsee kiinni aitoihin työtehtäviin jo opiskeluaikana.
- Osaaminen rakentuu käytännön tekemisestä, mikä tukee motivaatiota.
- Paremmat mahdollisuudet työllistyä työpaikalla tapahtuvan oppimisen kautta.

Hyödyt työnantajalle:

- Mahdollisuus saada osaavaa työvoimaa suoraan oman yrityksen tarpeisiin.
- Joustava tapa tutustua potentiaalisiin työntekijöihin ja kehittää henkilöstön osaamista.
- Osallistuminen koulutukseen vahvistaa opetuksen ajantasaisuutta ja lisää alueellista elinvoimaa.

Resurssit ja realiteetit: Onko työelämäpedagogiikan kehittäminen mahdollista nykyisessä taloustilanteessa?

Yksilöllisten koulutuspolkujen rakentaminen ja työelämäpedagogiikan toteutus vaativat ajallisia ja taloudellisia resursseja (Puhakka ym., 2023):

- Pedagoginen tuki ja ohjaus työpaikoilla vaativat suunnittelua ja koordinointia.
- Opettajien ja työpaikkaohjaajien työelämäpedagogista osaamista tulee kehittää.
- Oppilaitoksilta vaaditaan joustavuutta ja resursseja tutkintojen ja opintopolkujen rakentamisessa (Puhakka ym., 2023).

Nykyisessä taloustilanteessa, jossa koulutusresursseja kiristetään, tällainen pitkäjänteinen kehittämistyö voi

olla haastavaa. Samalla juuri tällaisina aikoina kohdennetut, joustavat koulutusratkaisut ovat kaikkein vaikuttavimpia, koska ne tukevat osaamisen kehittämistä ja nopeampaa työelämäintegraatiota.

Kehitetään ja uudistetaan koulutuksen rakenteita yhteistyötä tiivistämällä

Parhaat tulokset saavutetaan silloin, kun koulutusorganisaatiot, työnantajat sekä muu palveluverkosto tekevät tiivistä yhteistyötä ja rakentavat yhdessä ketteriä ratkaisuja, joissa opiskelijan tarpeet ja työelämän muutokset kohtaavat. Tämä kehittämistyö luo parhaimmillaan pitkäkestoisia ja kaikkia osapuolia hyödyttäviä toimintamalleja. Kehittämistyö on investointi yksilöiden osaamiseen, alueen elinvoimaan ja jatkossa vihreän siirtymän onnistumiseen.

Susanna Ojanperä
Sosionomi YAMK, neuropsykiatrinen valmentaja, ratkaisukeskeinen lyhytterapeutti
SEAMK

Lähteet

Haapanen, A., & Karjalainen, A. (2021). *Yksilölliset opintopolut ammatillisessa koulutuksessa*. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto.

Järvensivu, A., Moisio, A., & Räikkönen, T. (2020). *Työelämäpedagogiikan kehittäminen*. Työelämän tutkimuskeskus. Tampereen yliopisto.

Kinnunen, P., & Kivinen, T. (2022). *Hakeva ja tavoittava työ nuorten ohjauksessa*. Nuorisotutkimusseura.

Kotila, H., Mäki, K., Vanhanen-Nuutinen, L., Moisio, A., Pettersson, A., & Aura, P (toim.). (2016). *Opi työssä: uusia toimintamalleja opintojen aikaisen työn opinnollistamiseen.* Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Haaga-Helian julkaisut 6.

Paananen, R., Surakka, A., Kainulainen, S., Ristikari, T., & Gissler, M. (2019). Nuorten aikuisten syrjäytymiseen liittyvät tekijät ja sosiaali- ja terveyspalveluiden ajoittuminen. *Sosiaalilääketieteellinen aikakausilehti 56*, 114-128.

Puhakka, A., Rautopuro, J., & Tuominen, V. (2023). *Opinnollistamisen hyvät käytännöt*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:10. Helsinki: OKM.

Työ- ja elinkeinoministeriö. (2023). *Vihreän siirtymän osaamistarpeet*. TEM julkaisuja 2023:14. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Virtanen, A., & Tynjälä, P. (2019). Opinnollistaminen ja työssä oppiminen. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja*, 21(3), 28–39.